

Wrocław 21 lipca 2015 r.

prof. dr hab. Robert Wiszniowski
Zakład Badań Aktywności Politycznej
Instytutu Politologii Wydziału Nauk Społecznych
Uniwersytetu Wrocławskiego

Recenzja

**osiągnięcia naukowego - jednotematycznego cyklu publikacji, pt.: *Instytucjonalny wymiar polityk unijnych w kontekście osiągania celów społeczno-gospodarczych Unii Europejskiej* oraz pozostałego dorobku naukowego doktor Moniki Klimowicz
– Kandydatki w postępowaniu habilitacyjnym**

W związku z wszczętym w dniu 9 kwietnia 2015 roku postępowaniem habilitacyjnym doktor **Moniki Klimowicz**, w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o polityce otrzymałem do zrecenzowania dorobek naukowy Kandydatki w postaci: (1) autoreferatu, który zawiera opis dorobku i osiągnięć naukowych; (2) wykazu opublikowanych prac naukowych; (3) informacji o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy z instytucjami, organizacjami i towarzystwami naukowymi, i o działalności popularyzujących naukę; oraz (4) osiągnięcie naukowe w postaci jednotematycznego cyklu publikacji.

W tym miejscu przeanalizuję kolejno otrzymaną dokumentację Habilitantki, a następnie odniosę się do wartości nadesłanych tekstów naukowych, jak i samego osiągnięcia – jednotematycznego cyklu publikacji, pt.: *Instytucjonalny wymiar polityk unijnych w kontekście osiągania celów społeczno-gospodarczych Unii Europejskiej*, który stanowi immanentną część osiągnięć naukowych, biorąc pod uwagę kryterium określone w Ustawie z dnia 18 marca 2011 roku *o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym...*, z którego wynika, że w przypadku ubiegania się o przedmiotowy stopień naukowy chodzi o ustalenie, czy Kandydatka wniosła znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny naukowej oraz wykazała się istotną aktywnością na polu badawczym (art. 16).

Doktor Monika Klimowicz uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce, nadany uchwałą Rady Instytutu Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 9 września 2005 roku, na podstawie dysertacji, pt.: *Polityka strukturalna Unii Europejskiej w nowych państwach członkowskich* (promotor: prof. zw. dr hab. Wiesław Bokajło).

Po uzyskaniu stopnia doktora została zatrudniona na stanowisku adiunkta w Uniwersytecie Wrocławskim (od 2005 roku), najpierw – do 2012 r. w Instytucie Politologii, a obecnie – w Katedrze Studiów Europejskich.

Jest stypendystką licznych międzynarodowych programów współpracy i wymiany naukowo-dydaktycznej, m.in.: 2014 r. Belgia, University of Liege – pobyt studyjny w ramach umowy o współpracy między rządem Rzeczypospolitej Polskiej a rządem Wspólnoty Francuskiej Belgii, rządem Regionu Walonii i Komisją Wspólnotową Francuską Regionu Brukseli; 2011 r. Belgia, Universite Libre de Bruxelles – pobyt studyjny w ramach programu UE LLP-Erasmus; 2010 r. Hiszpania, La Universidad Católica San Antonio – pobyt studyjny w ramach programu UE LLP-Erasmus; 2008 r. Portugalia, Universidade Lusófona de Humanidades e Tecnologias – pobyt studyjny w ramach programu UE LLP-Erasmus.

Habilitantka aktywnie wypełnia powierzone funkcje na Uniwersytecie Wrocławskim: od 2007 roku jest przedstawicielem adiunktów w Radzie Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego; w latach 2012-2013 była zastępcą Kierownika Katedry Studiów Europejskich ds. nauki i badań naukowych; od 2011 roku kieruje Studiami

Podyplomowymi: *Zarządzanie podmiotami ekonomii społecznej*. Ponadto, opracowała i przygotowała wraz z zespołem autorski program studiów do projektu: *Nowa oferta edukacyjna odpowiedzią na współczesne potrzeby rynku pracy gospodarki opartej na wiedzy*, i uzyskała współfinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach PO Kapitał Ludzki (lata: 2010, 2011-2013).

Jest członkiem: Polskiego Towarzystwa Studiów Europejskich (od 2014 – członek Komisji Rewizyjnej); Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych oraz Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej.

Przedstawiony jednotematyczny cykl publikacji, pt.: *Instytucjonalny wymiar polityk unijnych w kontekście osiągania celów społeczno-gospodarczych Unii Europejskiej* składa się z autorskiej monografii, pt.: *Fundusze strukturalne oraz Fundusz Spójności w państwach Europy Środkowej i Wschodniej*, Wydawnictwo Fachowe CeDeWu, Warszawa 2010 (ss. 158) oraz 11 tekstów (zamieszczonych w czasopismach naukowych i jako rozdziały w monografiach): *Znaczenie przedsiębiorczości społecznej dla realizacji społeczno-gospodarczych celów Unii Europejskiej*, [w:] *Spółdzielnie socjalne jako instrument polityki społecznej państwa*, Janocha W., Koperek J., Zielińska-Król K. (red.), KUL, Lublin 2015 (s. 151-183); *Ewolucja celów polityki regionalnej Unii Europejskiej w procesie integracji gospodarczej*, [w:] *Procesy integracyjne i dezintegracyjne w Europie. Podręcznik akademicki*, Pacześniak A., Klimowicz M. (red.), OTO, Wrocław 2014 (s. 203-236); *Niewypłacalność państw strefy euro*, [w:] *Procesy integracyjne i dezintegracyjne w Europie. Podręcznik akademicki*, Pacześniak A., Klimowicz M. (red.), OTO, Wrocław 2014 (s. 259-280); *Klimowicz M., Bankructwo państw europejskich*, [w:] *Organizacje międzynarodowe w działaniu*, Florczak A., Lisowska A. (red.), OTO, Wrocław 2014 (s. 335-356); *Unijne wsparcie rozwoju gospodarki społecznej jako instrument rozwiązywania problemów społecznych w Europie*, [w:] *Rola aktywnej polityki społecznej w rozwiązywaniu problemów społecznych. T. 2, Aktywna polityka rynku pracy i pracy socjalnej*, Głabicka K. (red.), Wydawnictwo UTH, Radom 2014, (s. 43-60); *Modernizacja polityki społecznej Unii Europejskiej*, [w:] *Współczesna teoria i praktyka badań społecznych i humanistycznych*, Juchnowski J., Wiszniowski R. (red.), Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2013 (s. 395-415); *Social Policy of the European Union*, [w:] Dyduch J., Klimowicz M., Michalewska-Pawlak M., *Selected Politics of the European Union. Evolution in the context of the Lisbon Treaty and the Europe 2020 Strategy*, Wydawnictwo ASPRA, Wrocław 2012 (s. 117-154); *Monetary Policy in the Eurozone*, [w:] Dyduch J., Klimowicz M., Michalewska-Pawlak M., *Selected Politics of the European Union. Evolution in the context of the Lisbon Treaty and the Europe 2020 Strategy*, Wydawnictwo ASPRA, Wrocław 2012 (s. 185-217); *Wspieranie rozwoju kapitału ludzkiego w państwach Europy Środkowej i Wschodniej środkami polityki regionalnej Unii Europejskiej*, Przegląd Historyczno-Politologiczny, 2/2008, Wyższa Szkoła Zarządzania i Finansów we Wrocławiu (s. 83-107); *Spójność społeczna, gospodarcza i terytorialna. Równość szans czy równość wyników*, [w:] *Równość w Unii Europejskiej. Teoria i praktyka*, Bokajło W., Pacześniak A. (red.), Atla2, Wrocław 2008 (s. 205-212); *Klimowicz M., Turczyński P., Wewnętrzny i zewnętrzny wymiar ekonomicznej integracji europejskiej*, [w:] *Podstawy Europeistyki. Podręcznik Akademicki*, Bokajło W., Pacześniak A. (red.), Atla2, Wrocław 2008 (s. 577-641).

W tym miejscu należy stwierdzić, że z formalnego punktu widzenia wyżej wymieniony cykl spełnia jedno z zasadniczych kryteriów w związku z ubieganiem się o stopień naukowy doktora habilitowanego.

Z przedłożonej dokumentacji wynika, że pozostały dorobek naukowy Habilitantki (poza przedmiotowym „osiągnięciem naukowym” w rozumieniu art. 16 Ustawy o stopniach i tytule naukowym ...) obejmuje: 1 monografię autorską, 3 współredakcje monografii, 3 artykuły w czasopismach naukowych oraz 9 rozdziałów w monografiach.

Szczegółowiej rzecz ujmując, doktor Monika Klimowicz realizuje badania naukowe, które wyróżnia tematycznie (obszarowo) w sposób następujący: (1) Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego; (2) Podmioty gospodarki społecznej w Unii Europejskiej; (3) Innowacyjne metody zarządzania rozwojem regionalnym w kontekście wspierania rozwoju przedsiębiorczości i wzmacniania kapitału ludzkiego.

Ad. 1. W tym obszarze tematycznym zajmuje się teoretycznymi i praktycznymi aspektami rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego w wymiarze instytucjonalnym-funkcyjnym i organizacyjnym. Do niewątpliwych osiągnięć należy zaliczyć tu współredakcję dwóch monografii naukowych (*Człowiek we współczesnej gospodarce globalnej*, Grabowiec P., Klimowicz M. (red.), Wydawnictwo Wyższej Szkoły Zarządzania i Finansów we Wrocławiu, Wrocław 2011 (ss. 287) oraz *Kapitał społeczny - interpretacje, impresje, operacjonalizacja*, Klimowicz M., Bokajło W. (red.), Wydawnictwo Fachowe CeDeWu, Warszawa 2010 (ss. 270), a także pozostałe publikacje naukowe, w których zaprezentowane zostały wyniki badań własnych (Klimowicz M., *Wpływ procesu starzenia się społeczeństwa na zachowania rynkowe producentów*, [w:] *Osoby starsze w społeczeństwie – społeczeństwo wobec osób starszych*, Makuch M., Moroń D. (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2011 (s. 35-49); Klimowicz M., *Innowacje społeczne jako serendypny efekt wzrostu kapitału ludzkiego*, [w:] *Człowiek we współczesnej gospodarce globalnej*, Grabowiec P., Klimowicz M. (red.), Wydawnictwo Wyższej Szkoły Zarządzania i Finansów we Wrocławiu, Wrocław 2011 (s. 27-37); Klimowicz M., *Kapitał społeczny. Zagadnienia metodologiczne*, [w:] *Kapitał społeczny - interpretacje, impresje, operacjonalizacja*, Klimowicz M., Bokajło W. (red.), Wydawnictwo Fachowe CeDeWu, Warszawa 2010 (s. 43-52) oraz Klimowicz M., *Kształtowanie kapitału intelektualnego w regionie – rola ośrodków naukowo-badawczych*, [w:] Bokajło W., Wiktorska-Święcka A. (red.), *Edukacja w Polsce wobec wyzwań konkurencyjności w Unii Europejskiej*, Oficyna Wydawnicza ATUT, Wrocław 2008 (s. 153-162).

Ad. 2. W ramach tego obszaru tematycznego (badawczego) Habilitantka wyodrębnia dwa nurty. Pierwszy z nich wiąże się z analizą teoretycznych aspektów ekonomii społecznej, drugi zaś – z genezą i rozwojem gospodarki społecznej w Europie oraz instytucjonalnymi podstawami wsparcia podmiotów gospodarki społecznej w UE. Ten pierwszy nurt uwidocznił się w wybranych publikacjach naukowych: Klimowicz M., *Lokalne systemy wymiany i handlu jako forma alternatywnego systemu barterowego w świetle teorii ekonomicznych*, Przegląd Historyczno-Politologiczny, 2(6)/2010 (s. 215-228); Klimowicz M., *Ekonomia społeczna w Polsce jako element zwiększania spójności gospodarczo-społecznej. Integracja społeczności lokalnej w sferze gospodarczej*, [w:] *Wyprowadzić na prostą. Innowacyjne metody aktywizacji społecznej i zawodowej na przykładzie wdrażania modelu lokalnej sieci wsparcia osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością*, Wiktorska-Święcka A. (red.), Oficyna Wydawnicza ATUT, Wrocław 2008 (s. 115-129); Klimowicz M., *Ekonomia społeczna jako ekonomiczno-teoretyczne podejście do problemu sfery publicznej społeczeństwa obywatelskiego – jej geneza i rozwój w Polsce do I wojny światowej*, [w:] *Europa obywateli. Polskie społeczeństwo obywatelskie in actu*, Bokajło W., Wiktorska-Święcka A. (red.), Oficyna Naukowa ATUT, Wrocław 2007 (s. 69-82). W ramach tego drugiego nurtu badawczego doktor Monika Klimowicz prezentuje własne poglądy na licznych konferencjach krajowych i międzynarodowych oraz ukazały się na ten temat stosowne publikacje naukowe, m.in.: Klimowicz M., *Przedsiębiorstwa społeczne jako instrument aktywnej polityki rynku pracy w Unii Europejskiej*, [w:] *Polityka społeczna wobec wyzwań i zmian zachodzących we współczesnym świecie*, Kubiak M. (red.) Uniwersytet Gdański, Gdańsk-Radom 2014 (s. 195-207); Klimowicz M., *Podmioty gospodarki społecznej w polityce Unii Europejskiej*, [w:] *Metodologia studiów europejskich*, Kaniewski S., Kowalewska D., Żurek M. (red.), Instytut Politologii i Europeistyki Uniwersytetu

Szczecińskiego, Instytut Europeistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2012 (s. 105-109).

Ad. 3. Prace badawcze z zakresu zarządzania rozwojem regionalnym prowadzone są w ramach projektu, pt.: *Innowacje w zarządzaniu rozwojem regionalnym w Polsce*. Czas realizacji tego projektu został przewidziany na lata 2014-2016 i jest finansowany ze środków Narodowego Centrum Nauki (UMO-2013/09/B/HS5/04522).

Podsumowując tę część, należy wskazać na istotny wkład Kandydatki do badań naukowych w dyscyplinie nauk o polityce, a jednocześnie podkreślić, że mamy tu do czynienia z dojrzałym, wypracowanym warsztatowo i określonym tematycznie polem zainteresowań, zakreślonym w ramach wyżej opisanych trzech obszarów tematycznych. W tych okolicznościach można sformułować, co najmniej trzy wnioski natury ogólnej:

- po pierwsze, w Jej dotychczasowym dorobku pisarskim, który uznać należy za interesujący i cenny poznawczo znajdują się pogłębione studia w przedmiocie studiów europejskich;

- po drugie, Kandydatka nie ogranicza się wyłącznie do krótkich form pisarskich i publikuje w punktowanych czasopismach naukowych;

- po trzecie, Kandydatka ma w swoim dorobku prace pisane w języku angielskim, co sprzyja rozwojowi kontaktów i prowadzi do udziału w międzynarodowych zespołach badawczych.

Z **wykazu opublikowanych prac naukowych** (poza przedmiotowym jednotematycznym cyklem publikacji) wynika, że pod względem ilościowym Kandydatka dokumentuje się następującym wykazaniem dorobkiem:

- jedną monografią wieloautorską (po uzyskaniu stopnia doktora);
- trzema współredakcjami książek (w tym jednego podręcznika akademickiego);
- trzema artykułami (w tym jeden współautorski, w j. angielskim), opublikowanymi w czasopismach naukowych;

- dziesięcioma rozdziałami, zamieszczonymi w recenzowanych pracach zbiorowych (w tym jeden współautorski);

- trzema recenzjami wydanych monografii (w tym jedna monografia wieloautorska); oraz

- dwiema ekspertyzami: I. wykonana na zlecenie Urzędu Miasta Wrocławia (Wrocław 2014), zaś druga – na zlecenie Ministero del Lavoro w ramach włoskiej prezydencji, w Radzie UE (Rome 2014).

Biorąc pod uwagę zgromadzony przez doktor Monikę Klimowicz dorobek naukowy, ilościowo i treściowo mieści się w zakresie wymagań stawianych przez Recenzenta, aczkolwiek o niewysokiej liczbie cytowań (aktualnie 11, zaś h-indeks wynosi 2).

Ten pozytywny stosunek wynika z kilku zasadniczych przesłanek:

- po pierwsze, zaprezentowana i przedłożona do recenzji twórczość Kandydatki (poza jednotematycznym cyklem publikacji) wypełnia lukę, jeżeli chodzi o pogłębione i metodologicznie zwarte studia nad Unią Europejską (o politologicznym nachyleniu do przedmiotu badań);

- po drugie, problematyka poruszana przez Kandydatkę jest prawidłowo zakorzeniona w naukowym dyskursie na forum krajowym i międzynarodowym, bowiem publikuje Ona na łamach polskich i zagranicznych czasopism naukowych;

- po trzecie, mamy do czynienia z bardzo dobrze zapowiadającym się badaczem problematyki europejskiej.

Przedstawione dotychczas wnioski zdecydowanie przemawiają na rzecz Kandydatki, aczkolwiek otwierają szerszą – bardziej stosowną dyskusję nad zagadnieniami poruszonymi przez dr Monikę Klimowicz. Przykładowo, w jednym z rozdziałów, pt.: *Kształtowanie kapitału intelektualnego w regionie – rola ośrodków naukowo-badawczych*, [w:] *Edukacja w Polsce wobec wyzwań konkurencyjności Unii Europejskiej*, W. Bokajto, A. Wiktorska-

Święcka (red.), Wrocław 2008, Kandydatka pisze, że: „Proces zarządzania kapitałem intelektualnym w regionie zarówno w ujęciu teoretycznym, jak i praktycznym jest procesem bardzo złożonym” (s. 161). Oczywiście to fakt bezsprzeczny, aczkolwiek szkoda, że nie znalazł szerszego odbicia we wspomnianym – może aż nadto lapidarnym, syntetycznym tekście. Jest to jednak odosobniony przypadek, który absolutnie nie przesądza o mojej bardzo pozytywnej ocenie całej zgromadzonej i przedłożonej do recenzji twórczości doktor Moniki Klimowicz, bowiem już i w tym samym tekście, dla przeciwwagi, Autorka słusznie rekapitułuje: „Ośrodki naukowe, nie tylko uczelnie wyższe, lecz również wszelkiego rodzaju ośrodki edukacyjne, powinny zostać zaangażowane w proces ustawicznego szkolenia mieszkańców w regionie, stwarzając im możliwości stałego zdobywania wiedzy oraz doskonalenia swoich umiejętności” (s. 160). Postulat ten, o niezaprzeczalnym wydzwieku stanowi *clou* dzisiejszej koniecznej drogi rozwojowej.

Należy podkreślić, że Habilitantka wielokrotnie współorganizowała krajowe i międzynarodowe konferencje naukowe: w 2007 r.: *Populizm w Europie – defekt czy przejaw demokracji?*; w 2008 r.: *Instytucjonalne formy tworzenia kapitału społecznego w Polsce i Unii Europejskiej*; w 2013 r.: *Współczesna teoria badań społecznych i humanistycznych w aspekcie podniesienia jakości kształcenia, Regional Dimension of European Labour Market*, które stanowiły realizację zadań publicznych w zakresie edukacji publicznej, w tym szkolnictwa wyższego w 2013 roku, a współfinansowanych z budżetu Województwa Dolnośląskiego.

Dr Monika Klimowicz współpracuje także z instytucjami i organizacjami pozarządowymi przy realizacji szeregu projektów, w tym współfinansowanych ze środków europejskich. W 2014 roku współpracowała: z Data Techno Park Sp. z o.o. przy realizacji Bazy Informacji, pn. *Regionalna platforma informacyjna dla mieszkańców i samorządów Dolnego Śląska e-DolnySlask* na zamówienie Województwa Dolnośląskiego – Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego (projekt DU-Z.272.1.2013); z Dolnośląską Federacją Organizacji Pozarządowych w ramach projektu: „Fundusz pożyczkowo-poręczeniowy jako narzędzie zapewnienia trwałości instytucji ekonomii społecznej”, realizowany przez Regionalne Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych, Fundację Rozwoju Ekonomii Społecznej, Stowarzyszenie Dla Dzieci i Młodzieży SZANSA, Forum Aktywności Lokalnej, BIC Ligura S.c.p. oraz Dolnośląską Federacją Organizacji Pozarządowych. Projekt ten był realizowany przy udziale środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (UDA-POKL.-7.03.00-02-202/10-00). W latach 2013-2014 współpracowała z Centrum Monitoringu Społecznego Kultury Obywatelskiej i realizowała projekt: „Obserwatorium Dolnośląskiego Rynku Pracy”; w 2010 roku współpracowała z Fundacją Rozwoju Demokracji Lokalnej jako członek kapituły konkursu „Dolnośląskie Wektory Współpracy”. Ponadto, w 2014 r. była członkiem zespołu przygotowujących dokument, pt.: *Unlocking the potential of the social economy for EU growth. The Rome Strategy*. Ponadto, na zlecenie Ministero del Lavoro e delle Politiche Sociali w ramach włoskiej prezydencji w Radzie UE, a także równie doceniony przez recenzenta dokument rekomendacyjny, pt.: *Możliwe schematy planowania i wdrażania kompleksowych i zintegrowanych programów społecznych współfinansowanych ze środków zewnętrznych* (ekspertyza wykonana na zlecenie Urzędu Miasta Wrocławia).

Kandydatka prowadzi zajęcia dydaktyczne w oparciu o własne autorskie programy w formie wykładów i ćwiczeń w języku polskim i angielskim na kierunku studiów Europeistyka, m.in.: integracja gospodarcza w Unii Europejskiej; polityka regionalna; polityka regionalna UE; polityka regionalna Polski; podmioty ekonomii społecznej; europejski i polski rynek pracy; zarządzanie projektami europejskimi; jednolity rynek europejski; budowanie społeczeństwa obywatelskiego na poziomie lokalnym; pozyskiwanie funduszy unijnych; Unia Europejska w gospodarce światowej. Na kierunku European Studies:

EU Regional Policy. Na kierunku Politologia: teoria integracji europejskiej; system gospodarczy i finansowy UE; pozyskiwanie funduszy unijnych; fundusze europejskie; ekonomiczne aspekty integracji europejskiej; administrowanie programami unijnymi; polityka regionalna krajów członkowskich Unii Europejskiej; polityka regionalna UE i współpraca międzyregionalna. Na kierunku studiów Political Science: Economic Policy; World Economy; Economy and financial system in Poland. Na kierunku Dyplomacja europejska: międzynarodowe transakcje gospodarcze. Ponadto, na studiach podyplomowych: „Zarządzanie podmiotami ekonomii społecznej” prowadziła zajęcia z: ekonomii społecznej w Polsce; funduszy unijnych w zarządzaniu organizacjami ES oraz na Podyplomowych Studiach: „Zarządzanie Funduszami Europejskimi” zajęcia z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej.

Habilitantka jest autorką i współautorką podręczników wykorzystywanych w dydaktyce szkolnictwa wyższego: Pacześniak A., Klimowicz M. (red.), *Procesy integracyjne i dezintegracyjne w Europie. Podręcznik akademicki*, OTO, Wrocław 2014 (ss. 379); Dyduch J., Klimowicz M., Michalewska-Pawlak M., *Selected Politics of the European Union. Evolution in the context of the Lisbon Treaty and the Europe 2020 Strategy*, Wydawnictwo ASPRA, Wrocław 2012 (ss. 291); Klimowicz M., *Fundusze strukturalne oraz Fundusz Spójności w państwach Europy Środkowej i Wschodniej*, Wydawnictwo Fachowe CeDeWu, Warszawa 2010 (ss. 158); Klimowicz M., Bokajło W. (red.), *Kapitał społeczny – interpretacje, impresje, operacjonalizacja*, Wydawnictwo Fachowe CeDeWu, Warszawa 2010 (ss. 270); Klimowicz M., Pacześniak A., Wiktorska-Święcka A., *Płeć w społeczeństwie, ekonomii i polityce*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2009 (ss. 222).

W latach 2007-2015 dr M. Klimowicz sprawowała opiekę naukową nad 89. licencjuszami oraz sporządziła 38. recenzji prac magisterskich. Należy w tym miejscu dodać, że za osiągnięcia naukowo-dydaktyczne dr Monika Klimowicz w 2012 r. została odznaczona Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Ponadto, uzyskała 4 nagrody Rektora UW., w tym dwie indywidualne (2008, 2009) oraz dwie zespołowe (2006, 2007).

Na podstawie powyższych **informacji o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy z instytucjami, organizacjami i towarzystwami naukowymi, i o działalności popularyzujących naukę** można wyciągnąć wniosek, że Habilitantka prezentuje się w tym wskazanym obszarze aktywności bardzo pozytywnie.

Biorąc pod uwagę zgłoszone w postępowaniu habilitacyjnym **osiągnięcie naukowe w postaci jednotematycznego cyklu publikacji**, pt.: *Instytucjonalny wymiar polityk unijnych w kontekście osiągania celów społeczno-gospodarczych Unii Europejskiej* należy w tym miejscu odnieść się do ważących elementów oceny, bowiem cykl ten stanowi zasadniczy fragment twórczości Kandydatki przy ubieganiu się o stopień naukowy doktora habilitowanego, w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o polityce. Chodzi w tym przypadku o odpowiedź na trzy zasadnicze pytania: (1) - czy przedłożone osiągnięcie spełnia wymóg z punktu widzenia wniesienia istotnego wkładu w rozwój dyscypliny?; (2) - czy ma charakter pionierski i mieści się w grupie najlepiej ocenianych, jeżeli chodzi o aktualny stan wiedzy i poziom intelektualny?; (3) - czy treści prezentowane są nowatorskie, przynoszą nową wartość poznawczą oraz prowadzą do „eksplozji” dyskusji naukowej?

Prezentowany w charakterze osiągnięcia naukowego jednotematyczny cykl publikacji, pt.: *Instytucjonalny wymiar polityk unijnych w kontekście osiągania celów społeczno-gospodarczych Unii Europejskiej* jest efektem prowadzonych przez Habilitantkę teoretycznych i empirycznych wieloletnich prac badawczych nad wybranymi społeczno-gospodarczymi aspektami procesów integracji i dezintegracji europejskiej. Przypomnijmy, że składa się on z dwunastu opracowań, w tym jednej monografii, dwóch rozdziałów w monografii wieloautorskiej, ośmiu rozdziałów w pracach zbiorowych oraz jednego artykułu, zamieszczonego w czasopiśmie naukowym, a które to stanowią dorobek z lat 2008-2015.

Konceptualizacja zaprezentowanej w jednotematycznym cyklu problematyki jest oparta na następujących, słusznych – świadczących o wysokiej kompetencji założeniach: (1) Unia Europejska jest konstrukcją, w ramach której oddziaływanie różnego typu instytucji kształtuje jej charakter i wpływa na jej postać i formę; (2) Integracja gospodarcza jako proces stanowi środek do osiągnięcia celu, jakim jest powstanie całości, której części przyczyniają się do jej powodzenia, rozumianego jako spójne społecznie i gospodarczo ugrupowanie zapewniające stabilny i trwały rozwój społeczno-gospodarczy jej członków; (3) Proces powstawania takiej całości zakłada otwartość systemu, który przekształca się ewolucyjnie w szczególnych warunkach, jakie zachodzą zarówno wewnątrz systemu, jak i poza nim; (4) Interpretacja wpływu instytucji oraz zachodzących zmian ma istotne znaczenie dla zrozumienia ewolucyjnego charakteru procesów integracji i dezintegracji w ramach Unii Europejskiej oraz daje możliwość potencjalnego przewidywania kształtowania się tego procesu w przyszłości.

Kandydatka jest świadoma, że w prowadzonych badaniach należy zwracać szczególną uwagę na zjawiska i procesy, które są możliwe do zrewidowania przy zastosowaniu metodologii badań społecznych, co oznacza, że nie wyłącznie z perspektywy politologicznej, ale również i w ramach innych dyscyplin naukowych.

Doktor Monika Klimowicz twierdzi, że Unia Europejska była, jest i zawsze będzie projektem konstruowanym za pomocą różnych mechanizmów integracyjnych i dezintegracyjnych. Stanowi obszar prawnego, instytucjonalnego i organizacyjnego oddziaływania różnego typu podmiotów, posiadających kompetencje i pewien stopień legitymizacji. W kontekście powodzenia integracji europejskiej oddziaływanie instytucji powinno prowadzić do wspólnego celu, jednakże często podmioty stawiają sobie odmienne, a nawet sprzeczne cele, a to może powodować konflikty, prowadzące do dezintegracji. Taki sposób wielowęzłowego (skutkowo-przyczynowego i dynamicznego) kreślenia obrazu UE staje się uzasadnionym *leitmotivem* – mocno akcentowanym w pracy badawczej Habilitantki.

Obiektem badawczego zainteresowania w prezentowanym cyklu publikacji jest zatem instytucjonalny wymiar polityk unijnych, traktowany jako swoiste reguły gry, przyjęte w Unii Europejskiej, a kształtujące wzajemne oddziaływanie sfer społecznych, gospodarczych i politycznych oraz jako struktura funkcjonalna, mająca wyjaśniać rolę polityki w osiągnięciu celów społeczno-gospodarczych Unii Europejskiej.

Za główny cel prowadzonych prac badawczych, zaprezentowanych w charakterze osiągnięcia naukowego, przyjęto próbę zrozumienia natury i znaczenia instytucjonalnego wymiaru polityk unijnych w kontekście osiągnięcia celów społeczno-gospodarczych Unii Europejskiej. Takie wyjaśnienie jest w pełni przekonujące, bowiem charakter procesów integracji europejskiej ma niewątpliwie złożoną strukturę. W tym kontekście, do głównych zadań badawczych, doktor M. Klimowicz zalicza, m.in.: (1) wyjaśnienie specyfiki celów społeczno-gospodarczych oraz ich znaczenia dla procesu integracji europejskiej oraz umiejscowienie polityk unijnych w kontekście ich osiągnięcia, (2) scharakteryzowanie najistotniejszych obszarów interwencji, objętych politykami unijnymi, mające znaczenie dla osiągnięcia celów społeczno-gospodarczych, (3) zdiagnozowanie charakteru działań, metod i środków oddziaływania unijnych polityk oraz określenie ich znaczenia dla osiągnięcia celów społeczno-gospodarczych.

Takie wielowymiarowe spojrzenie na przedmiot badań własnych cieszy, gdyż w założeniu prowadzi Habilitantkę w dobrą stronę – myślenia horyzontalnego i wieloczynnikowej analizie. Ponadto, za cenne należy uznać wybór metod badawczych, bowiem kompetentnie posługuje się podejściem preskryptywnym i deskryptywnym, a właśnie taka triangulacja obu metod musi przynieść pozytywne efekty.

Świadomość Autorki, że mamy do czynienia z tzw. intencjonalnym charakterem polityk unijnych oraz, że ostateczne rezultaty działań politycznych mogą stanowić pole do dalszych negocjacji, gdyż głównym celem integracji w ramach Unii Europejskiej jest spójność

społeczna, gospodarcza oraz terytorialna prowadzi do jednoznacznych, głębokich refleksji – o czysto poznawczym, obiektywnym i realistycznym spojrzeniu na zakreślony przedmiot badań. Słusznie twierdzi, że ewolucyjny charakter celów społeczno-gospodarczych, w kontekście osiągania zagwarantowanej traktatowo konwergencji społeczno-gospodarczej, nie może być analizowany w oderwaniu od dynamiki procesów integracji w ramach Unii Europejskiej. Dlatego też, Autorka nie ominęła stosowania analizy normatywnej, obejmującej konsekwencje przyjęcia określonego stanowiska ideologicznego w kontekście postrzegania spójności społeczno-gospodarczej w Unii Europejskiej. W publikacji: *Spójność społeczna, gospodarcza i terytorialna. Równość szans czy równość wyników*, [w:] *Równość w Unii Europejskiej. Teoria i praktyka*, Bokajło W., Pacześniak A. (red.), Atla2, Wrocław 2008 (s. 205-212), podjęty został właśnie ten aspekt ideologiczny rozumienia spójności względem pojęcia równości. Słusznie konstatuje, że: „Problem znaczących zróżnicowań w poziomach rozwoju społeczno-gospodarczego przestrzeni europejskiej jest zjawiskiem niekorzystnym dla całej Unii Europejskiej” (s. 213). Uwypuklone zostały tu również dwa wymiary równości; równość szans oraz równość wyników. Stwierdza dalej, iż w ramach polityk wspierających spójność gospodarczą w Unii Europejskiej bardziej widoczne są próby realizacji obydwu idei równości, w ramach której zarządzanie wewnętrznymi i zewnętrznymi uwarunkowaniami ma przyczynić się do osiągnięcia takiego samego, bądź podobnego „stopienia” rozwoju gospodarczego. Równość szans jest najbardziej wyeksponowana we wspieraniu spójności społecznej, w ramach której wdrażane instrumenty mają zagwarantować równość praw w uczestnictwie w europejskim rynku pracy. Konwergencja terytorialna również obrazuje chęć osiągania równości w kontekście szans, jakie daje rozwój infrastruktury pozwalającej na wykorzystanie możliwości uczestnictwa w jednolitym rynku europejskim.

W publikacji, zatytułowanej: *Wewnętrzny i zewnętrzny wymiar ekonomicznej integracji europejskiej*, [w:] *Podstawy Europeistyki. Podręcznik Akademicki*, Bokajło W., Pacześniak A. (red.), Atla2, Wrocław 2008 (s. 577-641), Habilitantka, przyjmując analityczną perspektywę przedmiotową, przedstawia i charakteryzuje polityki unijne jako zespół działań przyczyniających się do osiągania założonych w ramach procesu integracji europejskiej celów. Wskazuje przy tym na zakres integracji, m.in. w obszarze integracji ekonomicznej: „Integracja ekonomiczna w Europie ewoluowała od sektorowego wspólnego rynku przez unię celną, rynek wewnętrzny po unię gospodarczo-walutową” (s. 639). Na uwagę zasługuje tu szczegółowa analiza procesu rozwoju polityk wspólnotowych w kontekście pogłębiania się procesów integracji europejskiej, stanowiąca niezwykle unikatowe sprzężenie zwrotne.

Doktor M. Klimowicz opiera się zatem i na paradygmacie ekonomicznego rozwoju, co każe Jej traktować polityki unijne jako czynną i ważną stronę progresywnej zmiany. Zwraca uwagę, że charakter i dynamika zmian widoczna w procesach integracji europejskiej sprawiają, że osiąganie celów społeczno-gospodarczych wymaga przeniesienia na poziom ponadnarodowy, interpretowany traktatowo – jako poziom unijny – działań prowadzonych wcześniej na poziomie poszczególnych gospodarek państw członkowskich. Dzięki zastosowaniu metody integracji pozytywnej realizowanych jest szereg polityk unijnych, rozumianych w oparciu o powszechną koncepcję *multi-level governance system*, jako działania podejmowane na poziomach konwencjonalnych i rozmytych zarządzania gospodarczego w Unii Europejskiej. Konsekwencją tak przyjętego założenia metodologicznego było uznanie, iż zasadnicze znaczenie w realizacji celów społeczno-gospodarczych Unii Europejskiej mają czynniki sprawcze, co w konsekwencji oznacza, iż dla osiągania tychże celów za najistotniejszą należy uznać politykę spójności i politykę społeczną, a w kontekście funkcjonowania Unii Walutowej, ze względu na brak uwspólnotowienia polityki gospodarczej, istotne znacznie ma polityka monetarna i walutowa.

W celu scharakteryzowania najistotniejszych obszarów interwencji objętych politykami unijnymi, mających znaczenie dla osiągania celów społeczno-gospodarczych Autorka cyklu

przyjęła słuszną tezę, że polityki unijne wyznaczają ramy oddziaływania władz ponadnarodowych, państwowych i regionalnych na gospodarkę unijną, rozumianą jako strukturę wielopoziomową. Wykorzystała tu podejście historyczne, dokonując na tej podstawie analizę zależności między ewolucją celów polityki regionalnej UE oraz przebiegiem procesu integracji europejskiej. Wnioski wynikające z tekstu (rozdziału) opublikowanego w pracy zbiorowej, a zatytułowanego: *Ewolucja celów polityki regionalnej Unii Europejskiej w procesie integracji gospodarczej*, [w:] *Procesy integracyjne i dezintegracyjne w Europie. Podręcznik akademicki*, Pacześniak A., Klimowicz M. (red.), OTO, Wrocław 2014, (s. 203-236) stanowią odpowiedź, że ramy prawne, instytucjonalne oraz formalno-organizacyjne polityki regionalnej na przestrzeni 50 lat doprowadziły do świadomych, ale i także niezaplanowanych zmian w obrębie integracji politycznej, społecznej i gospodarczej z punktu widzenia skutków i konsekwencji: „Nieodłącznym elementem polityki regionalnej UE jest jej mechanizm oddziaływania na rozwój społeczny i gospodarczy zarówno regionów, jak i państw członkowskich” (s. 232). W ramach prezentowanego podejścia badawczego poddano diagnozie instytucjonalny wymiar polityki społecznej UE.

W kolejnych, wcześniejszych latach Autorka skupiała się także na scharakteryzowaniu zmian, jakie zaszły w strukturze organizacyjnej oraz formalno-prawnej polityki społecznej w efekcie wejścia w życie Traktatu Lizbońskiego oraz wdrażania Strategii Europa 2020. Wskazuje Ona, że procesy integracji są złożone, wpływowe (i nadzwyczaj wrażliwe – RW): „The European integration is evidently a great process of merging the economies of European states but it is also and probably chiefly a social process whose main subjects are all Europeans” (zob. *Social Policy of the European Union*, [w:] Dyduch J., Klimowicz M., Michalewska-Pawlak M., *Selected Politics of the European Union. Evolution in the context of the Lisbon Treaty and the Europe 2020 Strategy*, Wydawnictwo ASPRA, Wrocław 2012, s. 117).

Generalnie, można odnieść wrażenie, że w dotychczas rozpatrywanych pracach Habilitantki istnieje uzasadniona, koherentna koncepcja budowania i wyjaśniania złożonych procesów integracyjnych UE na kanwie realizacji polityki społecznej i spójności. Idąc dalej, Autorka przeprowadza/dokonuje interpretacji ewolucyjnego charakteru polityki społecznej Unii Europejskiej w kontekście zmieniających się uwarunkowań rynku pracy, potrzeb i problemów społecznych, pojawiających się w integrującej się Europie. W publikacji: *Modernizacja polityki społecznej Unii Europejskiej*, [w:] *Współczesna teoria i praktyka badań społecznych i humanistycznych*, Juchnowski J., Wiszniowski R. (red.), Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2013 (s. 395-415), zajmuje się procesem budowania instytucji polityki społecznej w UE, odpowiadającej zmieniającym się warunkom społecznym i gospodarczym: „Droga ewolucji polityki społecznej (...) była zawsze skorelowana ze zmianami, jakie zachodziły zarówno w gospodarkach państw członkowskich, jak i gospodarce UE jako całości, pokazując istotną korelację między zmianami gospodarczymi a społecznymi” (s. 412). Prezentuje także główne obszary modernizacji polityki społecznej, w tym systemu zarządzania, procesu decyzyjnego oraz narzędzi, ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązań wynikających z próby osiągania celów społeczno-gospodarczych.

W sferze zainteresowań Habilitantki znalazły się zmiany zachodzące w ramach prowadzonych w oparciu o kompetencje wyłączne polityk unii walutowej. Twierdzi Ona bowiem, że wraz z ewolucją procesu integracji gospodarczej wprowadzanie kolejnych zmian instytucjonalnych będzie bardziej zdynamizowane – szczególnie w strefie euro. W tym celu charakteryzuje unijną politykę pieniężną, której celem jest dostosowanie podaży wspólnej waluty do aktualnych wymagań gospodarki europejskiej. Wyniki badań nad instytucjonalnym wymiarem tejże polityki zostały zaprezentowane we wspomnianej anglojęzycznej monografii wieloautorskiej, w rozdziale, pt.: *Monetary Policy in the Eurozone*, zaprezentowanej w opracowaniu Dyduch J., Klimowicz M., Michalewska-Pawlak M., *Selected Politics of the*

European Union. Evolution in the context of the Lisbon Treaty and the Europe 2020 Strategy, Wydawnictwo ASPRA, Wrocław 2012 (s. 185-217).

Habilitantka doskonale zdaje sobie sprawę z faktu, że prowadzenie efektywnej polityki wymaga rozumienia zjawisk i procesów, jakie zachodzą w otaczającym świecie i wpływają na zachowania ekonomiczne ludzi, zwłaszcza na decyzje inwestycyjne. Przecież, w ramach prowadzonych polityk unijnych implementowane są różne instrumenty mające na celu przyczynianie się do osiągania określonych celów szczegółowych, przyczyniających się do rozwoju społeczno-gospodarczego. Dlatego też jednym z kolejnych celów stało się dla Habilitantki przeanalizowanie i zdiagnozowanie charakteru działań, metod i środków oddziaływania polityk unijnych oraz określenie ich znaczenia dla osiągania celów społeczno-gospodarczych. W tym celu Kandydatka wyodrębnia, w ramach każdej z badanych polityk unijnych, metody i instrumenty, których implementacja ma przyczynić się do osiągania określonych celów społeczno-gospodarczych. I tu na szczególną uwagę zasługuje monografia: *Fundusze strukturalne oraz Fundusz Spójności w państwach Europy Środkowej i Wschodniej*, Wydawnictwo Fachowe CeDeWu, Warszawa 2010 (ss. 158), w której doktor M. Klimowicz podjęła się trudnej próby scharakteryzowania instrumentów polityki spójności w kontekście ich wpływu na przebudowę struktury gospodarczej i społecznej w najbiedniejszych regionach państw członkowskich, zmierzającą do zwiększenia spójności społeczno-ekonomicznej Unii Europejskiej, a zatem optymalizacji wykorzystania zasobów, podniesienia konkurencyjności i modernizacji gospodarczej w celu zwiększenia skuteczności procesów integracyjnych: „W krajach Europy Środkowej i Wschodniej pod wpływem głębokich przeobrażeń systemowych kształtują się nowe relacje między polityką a gospodarką. Realizacja założeń polityki regionalnej w nowych państwach członkowskich Unii Europejskiej ma na celu wykorzystać potencjał tych gospodarek i wzmocnić ich pozycję konkurencyjną, pogłębić współpracę między nimi, a przede wszystkim pobudzić wzrost konwergencji regionalnej w UE” (s. 5). W oparciu o analizę danych zastanych oraz dokumentów prawnych i organizacyjnych, Autorka w przekonujący sposób przedstawia system wdrażania funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności w nowych państwach członkowskich Unii Europejskiej, tzn. Europy Środkowej i Wschodniej.

W oparciu o kryterium instytucjonalne, w przedmiotowej pracy (monografii), doktor M. Klimowicz charakteryzuje instrumenty prawne, finansowe oraz programowania polityki regionalnej Unii Europejskiej w wybranych państwach Europy Środkowej i Wschodniej. Implementacja tych rozwiązań w ramach polityki regionalnej objęła dwie perspektywy finansowane UE: okres 2000-2006 (dla członków tzw. „wielkiej akcesji”) oraz okres 2007-2013, co szczególnie pozwala w sposób uzasadniony interpretować zmiany w ujęciu porównawczo-diagnostycznym.

W kolejnym tekście, pt.: *Wspieranie rozwoju kapitału ludzkiego w państwach Europy Środkowej i Wschodniej środkami polityki regionalnej Unii Europejskiej*, „Przegląd Historyczno-politologiczny”, 2/2008, s. 83-107, Kandydatka podjęła w nim istotną problematykę dotyczącą implementacji instrumentów finansowych polityki regionalnej w ramach różnego rodzaju programów regionalnych i horyzontalnych państw Europy Środkowej i Wschodniej, których zadaniem było wzmocnienie kapitału ludzkiego w kluczowych dla rozwoju społeczno-gospodarczego sektorach, a co mocno potwierdza, że mamy do czynienia z ciągłością wywodu, zaprezentowaną w ramach przedmiotowego recenzowanego cyklu.

W szeroko zakrojonych badaniach Autorka diagnozuje rosnące znaczenie gospodarki społecznej w realizacji celów społeczno-gospodarczych Unii Europejskiej. Prezentuje wyniki badań własnych, które stanowią jednocześnie uzupełnienie prowadzonych analiz dotyczących rozwoju przedsiębiorczości społecznej w Unii Europejskiej (realizowane prace w ramach

projektu finansowanego ze środków Narodowego Centrum Nauki, a przyznanych na podstawie decyzji nr DEC-2011/01/B/HS5/00890).

W interesującym poznawczo tekście: *Znaczenie przedsiębiorczości społecznej dla realizacji społeczno-gospodarczych celów Unii Europejskiej*, [w:] *Spółdzielnie socjalne. Teoria i praktyka*, Zielińska K. (red.), KUL, Lublin 2015 (s. 160-178), doktor M. Klimowicz zaprezentowała wyniki badań, dotyczących scharakteryzowania wzrostu znaczenia sektora przedsiębiorstw społecznych w Unii Europejskiej w kontekście możliwości realizacji celów społecznych i gospodarczych zawartych w Strategii „Europa 2020”. Wykazuje, iż uznawanie i realizacja polityki wobec podmiotów gospodarki społecznej na szczeblu europejskim staje się jednym z istotnych elementów realizacji społeczno-gospodarczych priorytetów Unii Europejskiej. Podmioty gospodarki społecznej, w tym przedsiębiorstwa społeczne, udowodniły swoje możliwości wnoszenia efektywnego wkładu w rozwiązywanie nowych problemów społecznych, a jednocześnie umocniły swoją pozycję w tradycyjnych sektorach gospodarki, w szczególności opierając się negatywnym skutkom kryzysu gospodarczego ostatnich lat: „... przedsiębiorczość społeczna przyczynia się zarówno do realizacji celów gospodarczych, jak i społecznych UE. Co więcej, zdecydowanie lepiej radzi sobie z negatywnymi skutkami kryzysu finansowego i gospodarczego (s. 165).

Problematykę wdrażania instrumentów, mających na celu zmniejszenie skutków kryzysu, kompetentnie przedstawiona została w pracy, pt.: *Unijne wsparcie rozwoju gospodarki społecznej jako instrument rozwiązywania problemów społecznych w Europie*, [w:] *Rola aktywnej polityki społecznej w rozwiązywaniu problemów społecznych. T. 2, Aktywna polityka rynku pracy i pracy socjalnej*, Głabcicka K. (red.), Wydawnictwo UTH, Radom 2014, s. 43-60. W ramach dokonanej Autorka określa wkład, jaki wnosi wspieranie podmiotów gospodarki społecznej w ramach instrumentów polityk unijnych w realizację celów społeczno-gospodarczych Unii Europejskiej, zwłaszcza w obszarze inkluzji społecznej i zawodowej. Habilitantka dostrzega, że: „W obliczu nowych wyzwań ekonomicznych i społecznych w naturalny sposób zmuszają do zastanowienia się, w jakiej mierze inne sektory mogą przyczynić się wdrażania rozwiązań zwiększających efektywność polityki rynku pracy” (s. 47). Odautorska uzasadniona diagnoza znaczenia i roli podmiotów gospodarki społecznej wykazała, iż w celu osiągnięcia spójności społeczno-gospodarczej zakres instytucjonalny, prawny oraz finansowy polityki społecznej Unii Europejskiej musi być ściśle związany z zakresem polityki gospodarczej prowadzonej przez UE, a w zmiennym otoczeniu finansowym i gospodarczym wymaga stosowania nowych, często innowacyjnych rozwiązań w zakresie instytucjonalnym – a z tym na pewno należy się zgodzić (RW).

W kontekście nagłych i niespodziewanych zmian w sytuacji społeczno-gospodarczej i finansowej państw europejskich, wywołanych skutkami kryzysu finansowego z 2008 roku, ze strony Habilitantki na uwagę zasługują zmiany w instytucjonalnym wymiarze polityk oraz działań prowadzonych w celu pobudzenia wzrostu gospodarczego i zmniejszenia recesji. W tym obszarze analitycznym istotne znaczenie miała diagnoza zaburzeń w systemie finansów publicznych oraz ich wpływ na zastosowanie różnego typu instytucji polityk unijnych w celu niwelowania negatywnych skutków kryzysu. Rozdział, pt.: *Bankructwo państw europejskich*, [w:] *Organizacje międzynarodowe w działaniu*, Floreczak A., Lisowska A., OTO, Wrocław 2014 (s. 335-356) stanowi efekt badań nad pobudzeniem wzrostu społeczno-gospodarczego w państwach Unii Europejskiej, borykających się z problemem nadmiernego zadłużenia finansów publicznych, szczególnie zaś w państwach strefy *euro*: „Problem obecnej niewypłacalności państw europejskich, jeszcze przed rokiem 2008 wydawał się światowym ekonomistom wręcz nierealny. Zrozumiałe, a nawet akceptowalne wydaje się to, że „bankrutami” mogą być kraje biedne, niestabilne gospodarczo i politycznie, ale nie państwa rozwinięte, o stabilnych systemach gospodarczych i politycznych (s. 335).

Rozwinięciem przeprowadzonych w tym obszarze badań były wnioski i wyniki analizy danych zastanych, a zaprezentowane w tekście: *Niewypłacalność państw strefy euro*, która ukazała się w ramach już przywołanej pozycji naukowej, pt.: *Procesy integracyjne i dezintegracyjne w Europie. Podręcznik akademicki*, Pacześniak A., Klimowicz M. (red.), OTO, Wrocław 2014 (s. 259-280). Została tu omówiona modernizacja instytucjonalnego wymiaru działań Unii Europejskiej w kontekście rozwiązywania problemu nadmiernego zadłużenia w państwach członkowskich. Habilitantka dostrzega, że pewien paradoks integracji europejskiej, który kontrastuje z założeniami teorii integracji gospodarczej, a która to przecież zakłada, iż niestabilność społeczno-gospodarcza i polityczna stanowi istotną barierę w rozwoju procesów integracyjnych. Stabilizacja systemu finansowego oraz jego zabezpieczenie przed ewentualnymi wstrząsami w przyszłości stały się zaś początkiem wzmożonych prac nad modernizacją istniejącego instytucjonalnego wymiaru polityk unijnych oraz nad nowymi mechanizmami integracyjnymi.

Reasumując, zaprezentowane w ramach jednotematycznego cyklu publikacji wyniki pracy badawczej doktor M. Klimowicz mają walor poznawczy, jak i praktyczny i jak sama wskazuje, polegają na: (1) konceptualizacji i operacjonalizacji konwergencji jako celu społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej, (2) usystematyzowaniu wiedzy na temat działań podejmowanych w ramach polityk unijnych dotyczących osiągania celów społeczno-gospodarczych Unii Europejskiej, (3) przeprowadzeniu analiz teoretycznych i empirycznych dotyczących normatywnego charakteru polityk unijnych oraz (4) przeprowadzeniu wielopoziomowej i wielodziedzinowej analizy instytucjonalnego wymiaru polityk unijnych w kontekście osiągania celów społeczno-gospodarczych.

I wreszcie na sam koniec należy odnieść się do trzech pytań kluczowych, a postawionych na początku tej części recenzji (zob. s. 6), poświęconej ocenie przedłożonego cyklu publikacji, pt.: *Instytucjonalny wymiar polityk unijnych w kontekście osiągania celów społeczno-gospodarczych Unii Europejskiej*.

I tak, w przypadku wszystkich postawionych pytań odpowiedź jest jak najbardziej twierdząca.

Stwierdzam, że doktor Monika Klimowicz spełnia wymagania ujęte w Ustawie z dnia 18 marca 2011 roku *o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 84, Poz. 455), które są przewidziane dla osób ubiegających się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

W związku z powyższym opowiadam się pozytywnie i w pełni **rekomenduję do dalszego etapu postępowania habilitacyjnego.**



/podpis/